

konný orgán Bohumil M. úplně dle zákona, dle svých předpisů, nedopustil se žádného nedopatření a bylo tudíž povinností obžalovaného bez odkladu na vyzvání výkonného orgánu peníze mu vydati, byť snad byly vlastnictvím jeho manželky. Poskytovalť jí zákon prostředky, by svému domnělému právu zjednala platnost. I kdyby obžalovaný byl subjektivně toho mínění, že úřední výkon byl proto nesprávným, že směřoval proti majetku manželčinu, nemohlo by ho to ospravedlniti. Jen tehdy by mohl uplatňovati úspěšně omyl ve smyslu § 2 lit. e) tr. zák., kdyby se byl omyl ten týkal skutkových okolností co do formelního oprávnění výkonného orgánu k dotyčnému úřednímu výkonu, poněvadž, jak již doličeno, pouze formální oprávněnost k služebnímu výkonu je dle zákona rozhodnou. Naproti tomu neosvobozují eventuelní pochybnosti a omyly co do materielní oprávněnosti úředního výkonu od zodpovědnosti ve smyslu § 81 tr. zák., poněvadž se nedotýkají znaku dle zákona závažného. Nezakládá proto též neúplnosti dle č. 5 § 281 tr. ř., že se soud tvrzeným omylem v důvodech rozsudku výslovně nezabýval.

Čís. 1020.

I t. zv. obchody do vzduchu (Luftgeschäfte) mohou spadat pod ustanovení předpisů o válečné lichvě.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1922, Kr I 1411/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Chebu ze dne 12. listopadu 1921, jímž byli obžalováni sprostění dle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin dle § 8 tr. zák. a § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n. a dále pro přečin pletich dle § 11 čís. 4 zmíněného zákona a pro přečin předražování dle § 7 čís. 3 citovaného zákona a Václav L. z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 téhož zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost napadá rozsudek první stolice jen, pokud jím byli sprostění Karel S., Josef Sch., Adolf K. a Alfred F. z obžaloby pro přečin nedokonaného řetězového obchodu a jiných pletich trestných dle § 8 tr. zák. a § 11 čís. 4 zákona o válečné lichvě, jakož i pro přečin § 7 čís. 3 zákona o válečné lichvě a obžalovaný Václav L. z obžaloby pro přečin pletich, trestných dle § 11 čís. 4 zákona o válečné lichvě. Stížnost dovolává se zmatečních důvodů čís. 5, čís. 9 lit. a) § 281 tr. ř.; jest oprávněna. Po stránce právní vychází nalézací soud z názoru, že ustanovením §§ 7, 11 čís. 4 zákona o válečné lichvě nelze podřaditi tak zvané obchody do vzduchu. Názor je nesprávný. Ustanovení § 7 čelí využitkování mimořádných poměrů poválečných požadováním zřejmě přemrštěné ceny za předměty potřeby. Zákon nerozeznává, má-li pachatel v době, kdy cenu požaduje, zboží již po ruce či zamýšlí-li je sobě teprve dodatečně opatřiti. I v tomto případě může nabídka — nerozbije-li se vyjednávání právě pro

přemrštěný požadavek anebo pro jiné zvláštní příčiny — státi se přijetím z druhé strany kupní smlouvou, obaplně závaznou, a skončiti skutečným dodáním zboží a zaplacením přemrštěné ceny. Jedná tudíž u využitkování mimořádných poměrů i ten, kdo jmenuje za vyjednávání o nabídce (dodávce) zboží určitou cenu přemrštěnou, třeba že si předem zajišťuje odbyt zboží a pak teprve si opatří zboží, jím již prodané. Dlužno proto i ve jmenování ceny zboží za vyjednávání o nabídce zboží, kterého pachatel nemá ještě po ruce, spatřovati požadování ve smyslu § 7 zákona o válečné lichvě. Mimochodem budiž k tomu podotknuto, že rozhodnou pro posouzení přiměřenosti nebo přemrštěnosti ceny, obžalovanými požadované, může býti pouze přiměřená cena cukru tuzemské výroby, nikoliv cena, za kterou cukr se prodává na trhu světovém. Ustanovení § 11 čís. 4 pak čelí zdražování zboží a i pouhému zdržování jeho jednáním osob, při přechodu zboží z výroby do spotřeby zbytečných, vybočujícím z kolejí řádného obchodu. Možnost zdražení a zdržení zboží byla by vyloučena jen tehdy, kdyby zboží, jímž obchodováno, vůbec neexistovalo, anebo nebylo věci právního obchodu; není však vyloučena, když zboží existuje a není věci mimo právní obchod, poněvadž v tomto případě pachatel zboží, jímž pokoutně obchoduje, může si opatřiti dodatečně a pak dodati. Že se obcho- dovalo cukrem v době, o kterou jde, pokoutně ve množstvích i velmi znač- ných přes to, že jím dle platných předpisů hospodařila veřejně a výhradně československá komise cukerní jako státní orgán, je notorické: mohl tedy, kdo jím pokoutně obchodoval, cukr v jakémkoliv množství dodatečně sobě opatřiti, třeba prodaného množství v době prodeje neměl ještě po ruce a třeba neměl ani záruky, že má cukr po ruce ona osoba, která mu jej nabídla. Možnost dodatečného opatření zboží nelze vyloučiti ani tehdy, nemá-li pachatel dostatečných vlastních prostředků ku hotovému zapla- cení zboží; nejsouť vzácné případy, kdy zboží — aniž mezičlánky řetězu činily hotové platy mimo částky, o něž cena zboží bezprávně se stupňo- vala — bylo prodáváno pouhým odevzdáním účtů, závěrečných listů a podobných listin, takže teprve poslední mezičlánek řetězu zaplatil zboží hotově buď prvému článku řetězu nebo jeho dodateli, nebo obyčejně u pe- něžního ústavu, kde dopravní listy, průvodní listy nebo jiné listiny ku příjmu zboží opravňující byly uloženy s podmínkou, že budou vydány jen proti zaplacení prodejní ceny. Nezáleží proto na tom, že — jak nalézací soud uvádí — nemajetní obžalovaní S. a Sch. neměli peněžitých pro- středků, jakých bylo zapotřebí ku zaplacení 100.000 nebo 90.000 kg cukru, a že ve skutečnosti nebylo tu rozuměj v době trestných činů cukru, který S. a po něm Sch., majíce jej již po ruce, mohli dáti dále. Nezáleželo by ani na tom, kdyby S. nebyl dostal cukr od Františka P-a, který mu ho prý nabídl; mohl si S. opatřiti cukr odjinud. — Lhostejné jsou i okolnosti jednak, že W. a G. neměli vážné vůle, koupiti cukr a že objednali jej jen na oko, jednak, že S. a Sch. po krátké době odvolali své nabídky; přečin dle § 11 čís. 4 byl dokonán již pouštěním se do pletich, to jest zahájením jednání, směřujícího ku bezprávnému nakládání se zbožím, tedy zejména nabízením cukru ku koupi, třeba že tyto nabídky osobami, jímž svědčily, přijaty nebyly než jen na oko a proto nemohly vésti ku skutečnému pře- vodu zboží na ně; dokonalý čin trestný nestane se beztrestným ústupem pachatele od další činnosti bezprávné, není-li tu zvláštních ustanovení zákonných, jakých zákon o válečné lichvě neobsahuje. Zákon nepožaduje,

by stíhaný jím účinek zbytečného zdražování nebo zdržování zboží skutečně nastal; stačí, že bezprávná činnost byla způsobila, přivoditi tento účinek, při čemž zákon nevyhledává, by účinek mohl nastati co do ceny všeho zboží toho druhu, jímž obchodováno, nýbrž pouze předpokládá, že účinek mohl nastati co do ceny onoho množství zboží, které bezprávná činnost pachatelova zasáhla. Nezáleží proto na tom, že ke skutečnému dodání cukru nedošlo, že jednání o cukru obmezilo se na malý kruh osob a že »nemohlo míti na venek výsledku, účinkujícího na cenu«; stačí, že ceny, za které obžalovaní, zvyšující ceny, opětovně cukr nabízeli, byly značně vyšší než cena, úředně stanovená, za kterou se ho mělo tuzemským spotřebitelům dostat, a že takto účinek zdražující mohl nastati co do cukru obžalovanými nabízeného. Příčí se tedy správnému výkladu zákona, odmítá-li nalézací soud podřaditi činnost obžalovaných předpisům §§ 7 a 11 čís. 4 zákona o válečné lichvě z toho důvodu, že jde o obchod do vzduchu, že obžalovaní neměli cukru po ruce. I při nedostatku disposičního práva s určitým množstvím cukru požadovali obžalovaní zřejmě přemrštěné ceny, vsunuli se jako zbyteční překupníci — mezičlánky do přechodu cukru z výroby do spotřeby, provozovali tedy řetězový obchod a pouštěli se — obchodující cukrem za obcházení předpisů československé cukerní komise a jejích orgánů — do pletich, způsobilých stupňovati cenu cukru. Vše to ovšem jen za předpokladu, že obžalovaní nejednali pouze na oko, bez vážného úmyslu. Po této skutkové stránce zjišťuje nalézací soud — a to patrně co do obou přečinů, o něž jde — že obžalovaní S. a Sch. nezamýšleli vážně provedení obchodu cukrem (neměli úmyslu, vskutku cukr koupiti a prodati), dále že nelze míti za to, že K. a F. měli určitou vůli prodati cukr, pokud se týče že rozmluvám jejich s L-em, G-em a W-em nedostávalo se vážného podkladu. Než nalézací soud dospěl k těmto výrokům — jak stížnost právem vytýká dle čís. 5 § 281 tr. ř. — způsobem vadným.

Čís. 1021.

**Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).
I ovoce dosud nezralé (budoucí úroda) jest předmětem potřeby.**

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1922, Kr I 981/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 21. července 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem dle čís. 4 § 11 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolávajíc se pojmu předmětu potřeby podle § 1 zákona o trestání válečné lichvy, dle níž dlužno předměty potřeby rozuměti movité věci, které k ukojení potřeb lidských a potřeb zvířat domácích přímo nebo nepřímo slouží, míní zmateční stížnost, že tomuto pojmu neodpovídá takový předmět, jenž snad jednou oněm potřebám teprve sloužiti bude. Dle názoru zmateční stížnosti je tudíž předmětem potřeby pouze taková